

іноземних країн (на сьогодні існують домовленості між 21 іноземними країнами та Європейським Співтовариством).

Превентивні завдання займають превалююче місце серед тих завдань, якими наділена Державна прикордонна служба. Так, в межах своїх повноважень працівники Державної прикордонної служби наділені такими повноваженнями: здійснювати на підставах та в порядку, установлених законами, особистий огляд затриманих, а також оглядати і в разі потреби вилучати речі, що можуть бути речовими доказами або заподіяти шкоду здоров'ю людей; перевіряти в осіб, які прямують через державний кордон України, документи на право в'їзду в Україну або виїзду з України, робити в них відповідні відмітки і у випадках, передбачених законодавством, тимчасово їх затримувати або вилучати (3), тощо.

І, нарешті, інформаційні завдання, які притаманні Державній прикордонній службі, на нашу думку, слід поділити за двома напрямками: по-перше, це інформування населення про діяльність структури, по-друге, проведення обміну інформацією між різними правоохоронними органами, як вітчизняними, так і закордонними.

Таким чином, вищезазначене свідчить про конструктивне значення Державної прикордонної служби України в системі органів державної влади, що здійснюють забезпечення публічної безпеки, і в цілому, всієї системи сектору безпеки України.

Список бібліографічних посилань:

1. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України: Указ Президента України від 14. 03. 2016 № 92/2016. URL: <http://www.rnbo.gov.ua/documents/418.html> (дата звернення: 21. 12. 2019).

2. Михайлова Ю. О. Роль та місце Державної прикордонної служби у системі суб'єктів забезпечення національної безпеки України. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2017. № 4. С. 152–158. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_4_26.pdf (дата звернення 10. 01. 2020)

3. Про Державну прикордонну службу України: закон України від 03. 04. 2003 № 661-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15> (дата звернення 11. 01. 2020)

4. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних інспекторів прикордонної служби Державної прикордонної служби України: Наказ МВС від 15. 05. 2018 № 396. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0671-18> (дата звернення 10. 11. 2020)

УДК 349. 2

Людмила Геннадіївна ПОГОРСЛОВА,

аспірант Науково-дослідного інституту публічного права

БЕЗПЕКА ПРАЦІ: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Розвиток нових технологій та сучасних механізмів вимагає забезпечення їх надійності та безпечності експлуатації. Поява нових видів трудової діяльності, обумовлених технічним прогресом, вимагає від законодавця створення нових стандартів безпеки праці. Відповідно до норм Конституції України кожен має

право на належні, безпечні і здорові умови праці, але станом на сьогодні відсутній ефективний механізм забезпечення цього конституційного права.

Актуальність питання забезпечення безпеки праці особливо зростає в умовах економічної кризи, коли, з одного боку, хоч на власника або уповноваженого ним органу і покладається обов'язок забезпечити безпечні та нешкідливі умови праці, з другого боку, роботодавці намагаються зменшити витрати на заходи, що забезпечують безпечність технологічних процесів та створення належних умов праці.

Станом на сьогодні у науці трудового права не розроблено в належній мірі понятійний апарат, крім того відсутня концептуальна правова модель, безпеки праці. Так, зокрема, на законодавчому рівні відсутня понятійна основа «безпеки праці», що призводить, до теоретичної неузгодженості та, зокрема, до маніпуляцій з боку роботодавців.

Для того, щоб надати теоретичне визначення поняття «безпеки праці», необхідно розглянути зміст понять «праця» та «безпека». На сторінках юридичної та економічної літератури автори пропонують розуміти зазначені поняття «праця» наступним чином. Так, за визначенням відомого економіста А. Маршалла праця – це усякі розумові та фізичні зусилля, сприйняті частково чи цілком з метою досягнення якого-небудь результату, не враховуючи задоволення, що отримується безпосередньо від виконання самої роботи.

Як зазначає Н. Гетьманцева, з юридичної точки зору працю можна розглядати в широкому і вузькому розумінні. Дослідниця відмічає, що у широкому розумінні праця – це первиннонеобхідна, суспільно-корисна, інноваційна, доцільна, цілеспрямована, особиста, вольова, оціночна діяльність, пов'язана з реалізацією унікальних властивостей людини – фізичних та розумових здібностей – шляхом її творчого і фізичного самоствердження, свідомої і цілеспрямованої зміни навколишнього середовища з метою створення (нових) матеріальних і духовних цінностей та задоволення на цій основі потреб і інтересів людини, суспільства, держави і така, що породжує особливий вид суспільних відносин та потребує у зв'язку із цим правового регулювання. У вузькому розумінні праця – це цілеспрямована діяльність людини, спрямована на створення матеріальних і духовних благ з метою задоволення її потреб і інтересів. Отже, праця – є складним явищем, яке відіграє важливу соціальну роль і є не відділеним від самої людини, що створює умови для розвитку не лише людини, а й прогресу в цілому.

Під поняттям «праця» вбачається за необхідне розуміти виробничу, цілеспрямовану діяльність людини, що спрямована на виробництво матеріальних благ та покликана задовольнити власні потреби та інтереси.

Що ж стосується та етимологічного та семантичного походження поняття «безпека», то варто відзначити, що безпека – це властивість об'єкта забезпечувати відсутність ризику завдання шкоди здоров'ю людей, майну та навколишньому середовищу; безпека – це відсутність неприпустимого ризику, пов'язаного з травмуванням або загибеллю людей, заподіянням збитків навколишньому середовищу; безпека – це такий стан захищеності буття, цінностей та інтересів суб'єкта (об'єкта) безпеки від загроз та небезпек, за якого забезпечуються оптимальні умови його життєдіяльності, розвитку та самореалізації. Забезпечення безпеки відбувається шляхом дотримання необхідних параметрів (індикаторів і норм), в рамках яких стабільно і

збалансовано відбуваються усі наявні процеси. Вони підтримуються завдяки певній системі заходів, спрямованих на створення й підтримання безпечних умов, у яких небезпека відсутня або зведена до мінімуму, а можливі ризики та виклики не становлять реальної загрози. На нашу думку, з точки зору юридичної науки під безпекою слід розуміти умови, за яких дія зовнішніх факторів убезпечує від ризиків зазнати шкоди.

Що ж стосується розуміння поняття «безпека праці», то цікаво звернутися до дослідження Л. П. Амелічевої, яка пропонує під безпекою праці як категорією трудового права розуміти безпечні і здорові умови праці, які створюються роботодавцем шляхом здійснення соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних засобів та заходів і забезпечуються системою нормативних приписів з метою збереження життя, здоров'я та працездатності працівників. З нашої точки зору, таке розуміння є дещо загальним та дуже близьким до визначення охорони праці, що наводиться в Законі України «Про охорону праці». Як зазначає Волошина С. М. поняття «безпека праці» є вужчим за змістом поняття «охорона праці», адже норми про безпеку праці спрямовані передусім на забезпечення безпечних умов праці, під якими варто розуміти умови праці, за яких вплив на працівників шкідливих та (або) небезпечних виробничих факторів виключений чи рівні їхнього впливу не перевищують установлених нормативів. Із таким твердженням ми цілком погоджуємось, адже така правова категорія як безпека праці має свої специфічні риси, що і дозволяють виокремити її у окремий субінститут.

Отже, пропонуємо розглядати поняття «безпека праці», як комплекс правових норм, що забезпечує високий рівень сучасного та виробничого середовища, яке повністю виключає вплив небезпечних та шкідливих чинників на життя та здоров'я працівників.

Враховуючи те, що станом на теперішній час у чинних нормативно-правових актах України відсутнє визначення поняття «безпека праці», з метою виключення теоретичної неузгодженості, задля забезпечення збереження життя та здоров'я працюючих, пропонуємо на законодавчому рівні закріпити зазначену вище дефініцію «безпека праці», як субінституту охорони праці, що знайде своє відображення у відповідних нормативно-правових актах та набуде свого регуляторного значення.

УДК 349. 2

Артем Юрійович ПОДОРОЖНІЙ,

доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету №6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6649-8978>

ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ПРИТЯГНЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Аналіз наукової літератури та практики притягнення працівників до дисциплінарної відповідальності дає змогу констатувати наявність ряду